

1. היום בכתה לי הצפירה

בת שבע דגן – עמוס ברזל

היום בכתה לי הצפירה
ואני אתה.

ושוב לתוך תוכי
חדרה זעקתה.

היום בכתה לי הצפירה
את סיפורה ספרה.

סיפורה סיפור ללא מילה
בקול אנוש היא יללה.

היום בכתה לי הצפירה ואני איתה.

2. שם בגטו - בת שבע דגן – עמוס ברזל

שם בגטו ברחובות העיר
הלך עם אמו ילד צעיר.

הלך וראה טלאים צהבים
על בגדיהם של אנשים רבים.

גם לו על הבגד טלאי צהב
כי כך חיבים ללכת ברחוב.
הוא לא הבין את פשר הדבר,
למה אסור ולמה מתר.

אז אמא לטפה אותו בחבה
והסבירה בעצב את הסבה:
"הטלאי הוא אות-קלון ליהודים,
גם עניים, גם אמידים,
וזאת כדי לדעת מי הוא מי –
בן עם אחר או יהודי."

על הטלאי צווי הנאצים בגרמניה,
בצרפת, צ'כיה, הולנד, פולניה,
ובעוד הרבה מדינות,
קשה את כלן לזכר ולמנות.

אז אמא לטפה את בנה בחם,
ואמרה: "תראה, עוד יבוא היום
שנוכל להסיר את הטלאי.
הלוואי במהרה, הלוואי."

3. במדורות מלחמה - חנה סגש – עמוס ברזל

במדורות מלחמה, בדלקה, בשרפה
בין ימים סוערים של הדם,
הנני מבעירה פנסי הקטן,
לחפש, לחפש בן-אדם

שלהבות השרפה מדעיכות פנסי,
אור האש מסנוור את עיני;
איך אביט, איך אראה,
איך אדע, איך אכיר,
כשהוא יעמוד לפני?

תן סימן אלוהים,
תן סימן על מצחו,
כי באש, בדלקה ובדם,
כן אכיר את הזיק הטהור, הנצחי,
את אשר חיפשתי, בן-אדם.

שלהבות השריפה...

4. אהבת אדם ע"פ דוניה רוזן

חדווה פרימן – עמוס ברזל

בעפרון הפחם שהשיגה לי אלינה
אני רוצה להגיעה לנפשכם פנימה.
הילדים היהודים של העתיד,
שתזכרו תמיד.

אני היום כותב יומן,
על תקופה שאתם קראתם לה "מזמן"
תקופה איומה, אני הייתי שם,
בשפל העולם.

תמיד קיוויתי לטוב,
תמיד רציתי לאהוב
ידעתי כי רק אהבת האדם
תביא גאולה לעולם.

אתם תלמדו להישמר לנפשכם,
השכימו למגר את הבא להורגכם
מה שקרה לא יקרה לכם
אם לא לבדכם.

תמיד תקוו לטוב,
זכרו את כולם לאהוב
כי רק אהבת האדם
תביא גאולה לעולם.

5. צפור במחנה רכוז

בת שבע דגן/עמוס ברזל

צפור נתרה לה בין הצריפים
רצתה לעצמה למצוא גרגרים
נתרה, נתרה, ולא מצאה דבר
אולי תמצא יותר מאוחר.

פרשה כנפיים,
עפה לשמים,
מעבר לגדר,
מצאה גרגר,
אך לא היה לה די.
להמשיך כדאי?

עפה לה רחוק
מצאה עלה ירוק
המשיכה לנתר
למקום אחר.

צפור נתרה לה בין הצריפים...

קנאתי בציפור
היא ציפור דרור
מגיעה לכל מקום
מתעופפת למרום

ואני חולמת על חופש ודרור
הלוואי שהייתי ציפור!

**6. לְבָרוּחַ לְמָקוֹם אַחֵר,
אֵלֶּנָה סִינְקוֹפָה - עֲמוֹס בְּרִזְל**

לְבָרוּחַ לְמָקוֹם אַחֵר,
לְנוֹד, לְמִצּוֹא אֶת הַדְּרָכִים,
אֶל אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹתֵר,
אֶל אֵלֶּה שְׁאִינָם רִשְׁעִים.

הֵן פֹּה בְּאֶלֶף לְבָבוֹת
תִּפְלָה אַחַת לֹא דַעְכָּה:
כִּי יוֹם יָבוֹא, זֶה יוֹם תִּקְנוֹת -
שְׁעַת הַשְּׁחָרוֹר וְהַבְּרָכָה.

7. הַנֹּדֶר - אֲבֵרָהֶם שְׁלוֹנֶסְקִי - עֲמוֹס בְּרִזְל

עַל דַּעַת עֵינֵי שְׂרָאוֹ אֶת הַשְּׂכּוֹל
וְעַמְסוֹ זַעְקוֹת עַל לְבִי הַשְּׁחוּחַ,
עַל דַּעַת רַחֲמֵי הַהוֹרּוֹנִי לְמַחוּל
עַד בָּאוּ יָמִים שְׁאִימּוֹ מִלְּסֻלּוֹחַ -
נִדְרַתִּי הַנֹּדֶר: לְזַכּוֹר אֶת הַכֹּל,
לְזַכּוֹר - וּדְבַר לֹא לְשִׁכּוּחַ.

דְּבַר לֹא לְשִׁכּוּחַ, עַד דּוֹר עֲשִׁירִי,
עַד שׁוֹךְ עֲלֻבוֹנִי, עַד כָּלֶם, עַד כָּלֶהֶם.
עָדִי יָכְלוּ כָּל שְׁבִטֵי מוֹסְרִי
קוֹנֶם אִם לְרִיק יַעֲבוֹר לֵיל הַזֶּעַם,
קוֹנֶם אִם לְבִקֵּר אַחֲזוֹר לְסוּרִי
וּמֵאוֹם לֹא אֶלְמַד גַּם הַפֶּעַם.

8. חֲלֻמְתִּי שָׁם - בֵּת שֶׁבַע דָּגָן - עֲמוֹס בְּרִזְל

חֲלֻמְתִּי שָׁם
עַל מִטָּה לְעֶצְמִי,
עַל שְׁמִיכָה
שְׁתִּהְיָה רַק שְׁלִי.

עַל מְקַלְחַת שְׁתִּזְרִים
מִיָּם חֲמִים
יוֹם יוֹם
עַד סוֹף הַיָּמִים.

עַל מָקוֹם אֶחָד
שִׁיְהִיָּה רַק שְׁלִי
רַק לְאָדָם אֶחָד.

חֲלֻמְתִּי שָׁם...

עַל אֶכֶל בְּשִׁפֶּע,
לֹא בְּמִנּוֹת,
גַּם כָּדִי לְשִׁבְעַ,
גַּם לְהִנּוֹת, וְעוֹד עוֹד
אֵין-סוֹף חֲלוֹמוֹת.

קִיבְּלַתִּי שָׁם אַחֵר - בֵּת שֶׁבַע דָּגָן - עֲמוֹס בְּרִזְל

קִיבְּלַתִּי שָׁם אַחֵר מֵאֵמָּה נּוֹצְרִיָּה
רַק כִּךְ תּוֹכֵל לְשִׁרּוֹד יִלְדָה יְהוּדִיָּה.
אֲנִי כִבֵּר לֹא שָׂרָה, אֲנִי כִבֵּר לֹא שָׂרָה,
עַכְשָׁיו אֲנִי סִבִּינָה.

זָכְרִי שָׁם זֶה בִּפְקוּחַ עֵינָיִם,
זָכְרִי שָׁם זֶה גַּם בְּצִהְרִיָּם,
זָכְרִי שָׁם זֶה בְּשִׁכְבְּךָ בְּמִיטָה,
אִמְרָה לִי אֵמָּה, אֵמָּה נּוֹצְרִיָּה.

קִשָּׁה עָלַי הַמְשִׁימָה, לִהְיוֹת מִי שְׁאִינִנִּי
שֶׁלֹּא יִישָׂאֵר זָכֶר מִמֶּנִּי
מִמֶּנִּי מִשְׁרָה, מִמֶּנִּי מִשְׁרָה,
כִּךְ קִרְאָה לִי אֵמָּה.

זָכְרִי שָׁם זֶה בִּפְקוּחַ עֵינָיִם...

מִדּוּעַ זֶה כִּךְ? מִי יִבִּין?
מִי יִבִּין אֶת שְׂרָה, סִבִּינָה
שִׁימִים וְלִילּוֹת לְאֵמָּה הַמְתִּינָה.

זָכְרִי שָׁם זֶה בִּפְקוּחַ עֵינָיִם,
זָכְרִי שָׁם זֶה גַּם בְּצִהְרִיָּם,
זָכְרִי שָׁם זֶה בְּשִׁכְבְּךָ סִבִּינָה,
כִּךְ יָמִים וְלִילּוֹת לְאֵמָּה הַמְתִּינָה
הַלּוֹוֹאִי שֶׁהֵייתִי צִיפּוֹר!

10. לֶחֶם

הִנֵּה וְאֵילָה כֶּרֶמֶל - עֲמוֹס בְּרִזְל

הֵייתִי רוֹצָה בֶּלֶחֶם,
לֶחֶם כִּזֶּה גָדוֹל וְלִבָּן
רַק לְעֶצְמִי, שְׁלֵם -
עֲדִינִי טְרִי, לוֹהֵט,
סִפּוּג רִיחַ כֶּמּוֹן,
עִם קְלִיפָה חוֹרֶקֶת
שְׁחוּמָה, מִצְפָּצֶפֶת - לֶחֶם.
- לֶחֶם, לֶחֶם, לֶחֶם.

וּלְנִעוֹץ אֶת הַשִּׁינָיִם
וּלְהַתְעַנֵּג בַּהֲתֻלָּהוֹת
שְׁעָה אֲרוּכָה עַל הַטֶּעֶם,
לְהַרְגִישׁ בְּעוֹנֵג בַּחֵךְ,
לְחוּשׁ כִּיצַד הוּא מִרְפָּא,
מִלְטָף אֶת הַקִּיבָה הַמְשִׁתּוֹקֶקֶת
בְּרַעֲבָה הַנִּצְחִי... לֶחֶם.
- לֶחֶם, לֶחֶם, לֶחֶם.

11. דִּרְכּוֹ הָאַחֲרוֹנָה - אֵנְדָה אֲמִיר - עֲמוֹס בְּרִזְל

הוּא הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם כִּה שִׁקֵּט
כִּמוֹ לַחֵג הוּא כִּיוֵן צַעֲדִיו.
"אֵנָּה אֵן זֶה נִלְכָּה כַּעַת?"
שׁוֹאֲלִים וְתַמָּהִים יִלְדִּיו.

"אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים לְחוּפְשִׁי,
רְאוּ הַשַּׁעַר נִפְתַּח לְרוּחָה.
לֹא לְבָכוֹת רַק לְשִׁיר, רַק לְשִׁיר,
שִׁירֵי חֵג וְשִׁירִים שֶׁל שִׂמְחָה.

וְהַרְחוּב הַתִּפְרֵשׁ כִּמוֹ מִרְבֵּד
לְרַגְלֵי יִלְדִים יַחְפִּים,
הַשְּׂרִים "אֵינָנו לְבָד",
צוֹעֲדִים לְנוֹפִים הַיָּפִים,
כִּי הַדּוֹקְטוֹר הוּא לֹא יַעֲזוֹב
יִלְדֵי הוֹלָכִים כֹּאן כּוֹלֵם,
הוּא אֵיתָנוּ הוֹלֵךְ - עַד הַסּוֹף
הוּא אֵיתָנוּ לְעַד לְעוֹלָם.

לֹא לְבָכוֹת רַק לְשִׁיר, רַק לְשִׁיר.
שִׁירֵי חֵג וְשִׁירִים שֶׁל שִׂמְחָה.

12. לא נשלים – בת שבע דגן – עמוס ברזל

הקיץ חלף, גם החום הנעים,
הסתיו מתקרב, סימניו כבר נראים.
חלפה החופשה, ובעוד שבועיים
נתחיל ללמוד בחטיבת הביניים.
”אהיה גם שם תלמידה מצליחה,”
כך אמרה סבינה בשמחה.

אך בוקר אחד, לפתע פתאום,
קרה הדבר ונגזז החלום,
צפירה נשמעה, ובשורה איומה:
מלחמה בארצנו! מלחמה!
וגזירה נגזרה על ילדי היהודים:
אין בית ספר ואין לימודים!

כך בסתר הצלחנו ללמוד,
להוסיף דעת, להביע דעות,
להיות כולנו מאוחדים.
כך חשבה סבינה וחשבו התלמידים.
קראו התלמידים: ”לא נסכים למצב,
נמשיך ונלמד למרות זה הצו!
ניקח את ספרינו, בסתר נלמד,
נלמד בבתים עם מורים, לא נפחד!”
”אהיה גם שם תלמידה מצליחה,”
כך אמרה סבינה בשמחה.

כך בסתר הצלחנו ללמוד,
להוסיף דעת, להביע דעות,
להיות כולנו מאוחדים.
כך חשבה סבינה וחשבו התלמידים.

13. אני מאמין – מהתפילה – עמוס ברזל

אני מאמין באמונה שלמה,
בביאת המשיח.

ואף על פי שיתמהמה
עם כל זה אחכה לו

אחכה לו בכל יום שיבוא.

14. הליכה לקיסריה - חנה סנש – דוד זהבי

אלי, אלי שלא ייגמר לעולם
החול והים, רשרוש של המים,
ברק השמים, תפילת האדם

15. משלחת הנוער לפולין חדווה פרימן – עמוס ברזל

לא נחדל, לא נחדל
במקומכם, שהובלתם עטופי טליתות
בדיוק באותו המקום
אנחנו עומדים-מתאפקים לא לבכות,
עטופים בדגלי הלאום.

שנה אחר שנה אנחנו באים
מניפים את הדגל אל על.
באים להבטיח בשם השורדים:
לעולם, לעולם לא נחדל!

לא נחדל לשאול איך אומות העולם
איך שתקו? הרי ידעתם כולם!
לא נחדל לברר, לברר עם עצמינו
איך זה שוב לא יקרה לעולם!

לא נחדל לעסוק במה שקרה
לא ניתן לעצמנו מנוח,
מה שקרה ישמש אזהרה
שאסור, שאסור לשכוח.

לא נחדל לשאול איך אומות העולם
איך שתקו? הרי ידעתם כולם!
לא נחדל לברר, לברר עם עצמינו
איך זה שוב לא יקרה לעולם!

16. מכל העמים - נתן אלתרמן – עמוס ברזל

כי אתה בחרתנו מכל העמים,
אהבת אותנו ורצית בנו.
בבכות ילדינו בצל גרדומים
את חמת העולם לא שמענו

...כי אתה בחרתנו מכל העמים,
אהבת אותנו ורצית בנו.
כי אתה בחרתנו מכל העמים,
מנורבגים, מצ'כים, מבריטים.

ובצעוד ילדינו אלי גרדומים,
ילדים יהודים, ילדים חכמים,
הם יודעים כי דמם לא נחשב בדמים
הם קוראים רק לאם: אל תביטי.

כי אתה בחרתנו מכל העמים...

עיניהם מדברות: אל תביטי, האם,
איך שורות ארוכות הונחנו.
חיילים ותיקים וידועים לשם,
רק קטנים בקומה אנחנו.

כי אתה בחרתנו מכל העמים,
אהבת אותנו ורצית בנו.
בבכות ילדינו בצל גרדומים
את חמת העולם לא שמענו.

17. דקה דומיה - חנה ניר - עמוס ברזל

לזכר חיוך תמים,
שאל מול המוות גווע.
לזכר עיניים רכות,
שכבו למראה הזוועה.
לזכר צמות עדינות,
שגולחו ללא רחמים.
לזכר צוואר ענוג,
שכנפף מאימת הדמים.

לזכר ידיים חיוורות,
שלמדו לבקש מזון.
לזכר רגליים דקות,
שקרסו תחתיהן מרזון.

לזכר הגוף הפעוט,
שצומק וחלה ועונה.
לזכר הלב הקטן,
שנחרד מעוצמת השנאה.

לזכר הדם הצעיר,
הדם שהפקר היה.
לזכר ילדה יהודייה.
דקה דומיה.